

2 Odvetvová analýza drevospracujúceho priemyslu

Hospodárstvo SR disponuje obmedzeným množstvom vlastných nerastných surovinových zdrojov a viaceré odvetvia sú plne závislé na ich dovoze. Popri nerastných surovinách, ktorých potenciál sa ťažbou trvalo znižuje, oplýva Slovenská republika bohatstvom lesov produkujúcich trvalo obnoviteľnú surovinu - drevo, ktorého zásoby dôsledným dodržiavaním zásad obhospodarovania lesov dlhodobo narastajú.

V porovnaní so štátmi EÚ sa SR s lesnatosťou takmer 45 % radí na 4. miesto za Švédsko, Fínsko a Rakúsko. Také isté postavenie zaujíma aj v ploche lesov na obyvateľa. V ťažbe ($\text{m}^3 \cdot \text{ha}^{-1}$) v porovnaní so štátmi EÚ zaujíma SR 9. miesto. V podieli zásob ihličnanov je SR v porovnaní so štátmi EÚ na 12. a štátmi CEFTA na 5. mieste.

V SR sa zásoba dreva v lesoch dlhodobo zvyšuje a v súčasnosti presahuje hodnotu 400 mil. m^3 hrubiny bez kôry (hr. b.k.). Z celkových dodávok drevnej hmoty, realizovaných lesným hospodárstvom sa v súčasnosti približne 70 % využíva na priemyselné spracovanie, okolo 10 % na energetické účely a zostávajúcich 20 % býva dodaných na export.

V nadväznosti na rozvoj lesného hospodárstva bol vybudovaný drevospracujúci priemysel, ktorého súčasná výkonnosť predstavuje 7,3 % z priemyselnej výroby SR. V dôsledku celospoločenských zmien a určitej destabilizácie je dnes potrebná podpora vybraných odvetví, smerujúca k vyššiemu finálnemu spracovaniu dreva vytiaženého v SR, a tým aj k obmedzeniu nadmerného vývozu surového dreva a neopracovaného reziva.

2.1 Súčasná situácia v drevospracujúcom priemysle SR

Drevospracujúci priemysel (DSP), ktorý tvoria odvetvia drevárskeho¹, nábytkárskeho² a celulózovo-papierenského³ priemyslu, má v rámci národného hospodárstva špecifické postavenie vyplývajúce z jeho komparatívnych výhod. Je relatívne nezávislý na dovoze surovinových vstupov a je trvalo schopný tvoriť aktívne saldo zahraničného obchodu. Rozhodujúcimi spracovateľmi surového dreva sú celulózovo-papierenský priemysel, ktorý drevo spracováva chemickým spôsobom a drevársky priemysel, ktorý drevo spracováva prevažne mechanickým spôsobom. Nábytkársky priemysel je odvetvím, ktoré nadväzuje na prvotné spracovanie dreva mechanickým spôsobom a dosahuje vysoký stupeň finalizácie výrobkov z dreva.

V drevospracujúcom priemysle je niekoľko významných charakteristík. Spoločnou črtou je spracovanie surového dreva a produkcia drevárskych produktov na rozličnom stupni finalizácie. Všetky tri sektory DSP možno charakterizovať týmito činiteľmi:

- nezávislosť na dovážaných vstupných materiáloch,
- veľký podiel malých a stredných podnikov (viac ako 80 % spoločností je finančne limitovaných),
- vysoká exportná výkonnosť v porovnaní s inými sektormi priemyslu,
- nízka kúpyschopnosť slovenského obyvateľstva,
- dostačujúce množstvo pracovnej sily a významné zdroje v niektorých regiónoch SR,
- nízka ekonomická sila slovenských podnikov a vysoká miera zadĺženosti,

¹ OKEČ 20 – Drevárska a korkárska výroba okrem výroby nábytku, výroba výrobkov zo slamy, prútia a podobných mat.

² OKEČ 36 – Výroba nábytku, výroba i. n.

³ OKEČ 21 – Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera

- nedostačujúce obchodné aktivity vyvíjané spoločnosťami v tomto sektore a nedostatok propagácie dreva a drevárskych produktov,
- potreba certifikovať lesy,
- zahraničné kapitálové investície.

Celkovo je na Slovensku štatisticky evidovaných 235 výrobných podnikov drevospracujúceho priemyslu (DSP) s počtom 20 a viac zamestnancov, v ktorých pracuje vyše 32 tisíc pracovníkov, v roku 2002 to bolo 32 547 pracovníkov. Súčasne existuje cca 700 malých podnikateľských subjektov a niekoľko tisíc živnostníkov najmä v oblasti drevárskej a nábytkárskej výroby. Ich výkonnosť sa odhaduje na cca 15 % z celkovej výroby tovaru DSP. Z toho drevársky priemysel (DP) má 99 vykazujúcich jednotiek, celulózo-papierenský (CPP) 37 jednotiek a nábytkársky (NP) 99.

Tabuľka č. 1

Štruktúra tvorby HV v priemysle SR a podiel na tvorbe celk. zisku, resp. strát za január až december 2002 (v mil. Sk)
(Organizácie s 20 a viac pracovníkmi)

Odvetvia podľa: OKEČ - dvojmiestne		ZISK (v mil. Sk) 1.-12.		Podiel na celkovom zisku		STRATA (v mil. Sk) 1.-12.		Podiel na celkovej strate		Počet vykazujúcich jednotiek	
kód	Názov oddielu	2002	2001	% 02	% 1	2002	2001	% 02	% 1	2002	2001
20	Drevárska a korkárska výroba okrem výroby nábytku, výroba výrobkov zo slamy, prútia a podobných mat.	242,6	0,0	0,4	0,0	0,0	-22,3	0,0	3,0	99	104
21	Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera	4 608,4	4 167,3	6,9	7,4	0,0	0,0	0,0	0,0	37	39
36	Výroba nábytku; výroba i. n.	0,0	0,0	0,0	0,0	-2 591,9	-233,4	88,4	30,9	99	96
	Drevospracujúci priemysel spolu	4 851,0	4 167,3	7,3	7,4	-2 591,9	-255,7	0,0	33,9	235	239
	Priemysel SR spolu	66 825,2	56 654,5	100,0	100,0	-2 933,5	-755,5	100,0	100,0	2 130	2 080

Zdroj: www.economy.gov.sk

2.1.1 Podiel odvetvia DSP na tržbách z priemyselnej činnosti

Tržby za vlastné výkony a a tovar v priemysle SR v roku 2002 oproti roku 2001 vzrástli o 4 %, vzrast v priemyselnej výrobe predstavoval taktiež 4 %. Podnikateľské subjekty v rámci DSP vytvorili ročné tržby z priemyselnej činnosti v hodnote 135 265 mil. Sk, čo predstavovalo čo predstavuje 5,76 %-ný podiel na tržbách priemyslu SR a 7 %-ný podiel na tržbách z celkovej priemyselnej výroby SR. Tržby za vlastné výkony a tovar v roku 2002 v DSP oproti roku 2001 vzrástli o 6,88 %.

Tabuľka č. 2: **Tržby za vlastné výkony a tovar v priemysle SR za rok 2003**

OKEČ		MJ	2003									
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
10-41	PRIEMYSEL	mil. Sk	97 478	102 243	111 021	105 702	105 740	110 784	112 392	107 038		
		index	108,2	110,5	109,4	108,5	108,1	111,5	116,6	115,6		
15-37	Priemyselná výroba	mil. Sk	74 771	79 754	87 567	86 609	90 796	93 943	95 505	90 852		
		index	112,3	110,8	111,6	110,5	110,2	112,7	118	117,2		
20	spracúvanie dreva a výroba výrobkov z dreva	mil. Sk	2 812	2 938	3 168	3 243	3 359	3 363	3 484	3 367		
		index	98,8	102,1	106	102	104	101,4	115,7	118,9		
21-22	výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera; vydavateľstvo a tlač	mil. Sk	5 181	4 835	5 214	5 068	5 003	4 889	4 877	4 364		
		index	100,1	99,1	103,4	95,9	95,1	92,8	96,7	89,6		
36-37	výroba inde neklasifikovaná	mil. Sk	3 077	3 255	3 578	3 414	3 730	3 901	3 647	3 543		
		index	125,6	120,1	128	114,3	123,4	120,1	125,6	117,7		

Zdroj: www.economy.gov.sk

Tabuľka č. 3: Tržby za vlastné výkony a tovar v SR za rok 2002

OKEČ	MJ	2002												Rok
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
10-41 PRIEMY SEL ⁴	mil. Sk	86 612	87 572	96 022	93 299	94 431	95 512	93 105	89 450	98 288	105 518	109 062	101 169	1150 039
	index	103	100,7	101,2	103,2	100,7	100,3	105	105,1	105	105	109	109	104
15-37 Priemysel ná výroba	mil. Sk	65 503	69 945	75 853	76 550	80 676	81 556	79 714	76 333	83 715	87 577	90 517	79 105	947 043
	index	100	102,2	100,1	103,9	100,3	101,5	105,7	106,1	107	104	111	111	104
20 spracúvanie dreva a výroba výrobkov z dreva	mil. Sk	2 761	2 793	2 898	3 092	3 150	3 229	2 933	2 770	3 096	3 532	3 427	2 965	36 646
	index	110	114	113,9	116,8	114,8	117,1	103,7	98,1	105	107	107	103	109
21-22 výroba celulózy, papieru a výrobkov z papiera; vydavateľs tvo a tlač	mil. Sk	5 192	4 941	4 990	5 185	5 109	5 163	4 977	4 895	5 225	5 716	5 658	4 848	61 900
	index	107	105,9	97,6	104,1	97,2	100,6	96,8	99,5	102	95,1	98,1	90,4	99,3
36-37 výroba inde neklasifiko vaná	mil. Sk	2 436	2 584	2 657	2 840	2 900	3 118	2 779	2 870	3 491	3 832	3 904	3 308	36 719
	index	114	119,4	105,5	112,8	108,5	113,8	116,9	126,7	137	130	130	128	120

Zdroj: www.economy.gov.sk

2.1.2 Podiel odvetvia DSP na vývoze SR

Osobitne významné je využitie produkcie DSP v exporte. Podľa štatistiky vykazovanej metodikou MH SR, dosiahol export v rámci DSP v SR v roku 2002 hodnotu 63 878,07 mil. Sk, čo predstavovalo je 9,94 % z celkového exportu priemyslu SR a 9,81 % z exportu SR. Vzhľadom na nízku dovoznú náročnosť pre výrobnú spotrebu je DSP významný prínosom devíz pre slovenské hospodárstvo.

Tabuľka č. 4

Vývoz SR a jeho štruktúra podľa OKEČ v rokoch 2000 – 2002 v mil. Sk.

OKEČ	Názov	Vývoz			Index		Štruktúra vývozu priemyslu v %			Štruktúra vývozu na celkovom vývoze v %		
		2000	2001	2002	01/00	02/01	2000	2001	2002	2000	2001	2002
20	Drevárska o korkár. výr. okrem výr. nábytku a výrobkov zo slamy, prútia	10 958,62	12 187,44	13 239,15	111,21	108,63	2,02	2,02	2,06	2,00	1,99	2,03
21	Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera	23 093,82	25 743,17	25 897,37	111,47	100,60	4,27	4,27	4,03	4,21	4,21	3,98
36	Výroba nábytku, výroba i.n.	15 157,69	19 155,62	24 741,55	126,38	129,16	2,80	3,18	3,85	2,76	3,13	3,80
	Drevospracujúci priemysel (20+21+36)	49 210,12	57 086,24	63 878,07	116,01	111,90	9,09	9,47	9,94	8,97	9,34	9,81
D	Priemyselná výroba	535 895,70	596 317,24	635 085,11	111,27	106,50	99,01	98,92	98,79	97,70	97,55	97,52
	Priemysel spolu	541 245,98	602 828,45	642 890,64	111,38	106,65	100,00	100,00	100,00	98,68	98,61	98,72
	SR spolu	548 502,88	611 324,83	651 253,70	111,45	106,53	x	x	x	100,00	100,00	100,00

⁴ absolútne hodnoty sú v bežných cenách, indexy rovnaké obdobie minulého roku = 100 (v stálych cenách z decembra 2000)

2.1.3 Podiel odvetvia DSP na tvorbe pridanej hodnoty

Hospodárske organizácie DSP v roku 2002 vytvorili pridanú hodnotu vo výške 15 576,2 mil. Sk, čo predstavovalo podiel 8,49 % na PH za priemyselnú výrobu a 6,16 %-ný podiel na PH vytvorenej slovenským priemyslom. Celkovo PH v rámci priemyselnej výroby v roku 2002 oproti roku 2001 vzrástla o 4,2 % a za celý priemysel SR sa dosiahol rast PH vo výške 7 %. V rámci DSP pridaná hodnota v roku 2002 oproti roku 2001 poklesla o 5,5 %. Pokles v absolútnom vyjadrení predstavoval 905,8 mil. Sk

Tabuľka č. 5

Vybrané finančné ukazovatele hospodárskych organizácií DSP SR za obdobie január až december 2002 (v mil. Sk)
(Organizácie s 20 a viac pracovníkmi)

Odvetvia podľa: OKEČ - dvojmiestne		HV	Výnosy	Náklady	Pridaná hodnota	Index 02/1	Štruktúra PH na celkovej PH v %	Štruktúra PH na celkovej PH v %
kód	Názov oddielu	pred zdanením						
20	Drevárska o korkár. výr. okrem výr. nábytku a výrobkov zo slamy, prútia	242,6	13 960,6	13 718,0	2 738,3	121,0	1,49	1,08
21	Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera	4 608,4	37 376,2	32 767,8	9 906,7	89,4	5,40	3,92
36	Výroba nábytku; výroba i. n.	-2 591,9	25 002,2	27 594,1	2 931,3	93,4	1,60	1,16
	Drevospracujúci priemysel spolu	2 259,1	76 339,1	74 080,0	15 576,2	x	8,49	6,16
D	Priemyselná výroba	35 077,6	890 989,0	855 911,3	183 487,7	104,2	100,00	72,51
	Priemysel SR spolu	64 385,5	1 137 416,2	1 073 030,7	253 043,2	107,0	x	100,00

Zdroj: www.economy.gov.sk

2.1.4 Podiel odvetvia DSP na zamestnanosti

V DSP v roku 2002 pracovalo 32 547 pracovníkov, čo na celkovom priemernom evidenčnom počte pracovníkov v priemyselnej výrobe SR predstavovalo podiel 8,99 % (berúc do úvahy spoločnosti s viac ako 20 zamestnancami). Najviac pracovníkov pracovalo v oblasti výroby nábytku až 13 166 pracovníkov, čo v %-álnom vyjadrení na zamestnanosti v DSP predstavovalo 40,45 %. V drevárskej a kolkárskej výrobe pracovalo 10 367 pracovníkov čo je 31,85 % v rámci DSP a najmenej zamestnancov pracovalo v odbore výroby celulózy a papiera len 9 014 pracovníkov, čo je 27,7 %. Index rastu či poklesu PEPP za rok 2002 za jednotlivé odvetvia OKEČ na základe trojmiestneho členenia je uvedený v tabuľke č. 6.

Tabuľka č. 6: Priemerný evidenčný počet pracovníkov v DSP

Odvetvia podľa: OKEČ - trojmiestne		Priem. evidenčný počet pracovníkov za rok 2002	
kód	Názov oddielu	pracovníci	index
201	Pílenie, hobľovanie a impregnácia dreva	4 582	99,8
202	Výroba dyhy; preglejky, lakovky, drevotriekovej dosky, drevovláknitej dosky a iných panelov a dos.	3 517	102,1
203	Výroba stavebnostolárska a tesárska	1 065	98,1
204	Výroba drevených obalov	152	92,1
205	Výroba ostatných výrobkov z dreva; výroba výrobkov z korku, slamy, prútia a podobných materiálov	1 051	93,7
20	Drevárska o korkár. výr. okrem výr. nábytku a výrobkov zo slamy, prútia	10 367	99,6
211	Výroba celulózy, papiera a lepenky	5 036	84,4
212	Výroba výrobkov z papiera a lepenky	3 978	102,5

21	Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera	9 014	91,5
361	Výroba nábytku	10 483	104,9
362	Výroba zlatníckych a šperkárskych predmetov	470	76,4
364	Výroba športového tovaru	405	96,9
365	Výroba hier a hračiek	341	119,2
366	Ostatný spracovateľský priemysel	1 467	95,3
36	Výroba nábytku; výroba i. n.	13 166	102,45
	Drevospracujúci priemysel spolu	32 547	98,31
D	Priemyselná výroba spolu	362 095	x

Zdroj: www.economy.gov.sk

Tabuľka č. 7

Mesačná produktivita práce z pridanej hodnoty a mesačné zárobky v priemysle SR v roku 2002
(Organizácie s 20 a viac pracovníkmi)

ODVETVIA podľa: OKEČ - dvojmiestne		Mesačná produktivita práce z pridanej hodnoty			Priemerný mesačný zárobok		
kód	Názov oddielu	v Sk		index	v Sk		index
		2002	2001	02/01	2002	2001	02/01
20	Drevárska a korkárska výroba okrem výroby nábytku, výroba výrobkov zo slamy, prútia a podobných mat.	22 106	18 034	122,6	10 906	10 120	107,8
21	Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera	91 958	93 956	97,9	18 308	15 760	116,2
36	Výroba nábytku; výroba i. n.	18 748	20 372	92,0	12 677	11 339	111,8
D	Priemyselná výroba SR SPOLU	40 458	38 394	105,4	14 640	13 597	107,7
		48 368	44 660	108,3	15 178	14 083	107,8

Zdroj: www.economy.gov.sk

Priemerný mesačný zárobok v odvetví DSP v roku 2002 predstavoval v priemere 13 963,67 Sk, pričom najvyššiu mesačnú mzdu mali pracovníci v celulózo-papierenskom priemysle až 18 308 Sk. Vo všetkých troch častiach DSP pritom mzdy rástli a najvyšší rast opäť zaznamenal celulózo-papierenský priemysel, kde mzdy v roku 2002 oproti roku 2001 vzrástli o 16,2 %. V priemyselnej výrobe ako aj v SR celkom vzrástol priemerný mesačný zárobok takmer zhodne o 7,7 %.

2.2 Previazanosť odvetvia DSP na ďalšie súvisiace odvetvia

V nadväznosti na rozvoj lesného hospodárstva bol vybudovaný DSP, ktorý svojou produkciou zasahuje takmer do všetkých odvetví národného hospodárstva. Zabezpečuje potreby stavebníctva, dopravy, polygrafického priemyslu, potravinárstva, zdravotníctva, energetiky a ďalších odvetví.

Zo štruktúry spotreby dreva v SR vyplýva jeho nízke uplatnenie v stavebníctve. Podľa súčasných trendov v krajinách EÚ inovácia výrobkov z dreva smeruje vo zvýšenej miere práve do stavebníctva. Drevo tak nachádza uplatnenie nielen v interiérových bytových výrobkoch ale aj v konštrukčných systémoch rodinných a bytových domov, v priemyselnej, občianskej a líniovej výstavbe. V podmienkach SR je rozvoj bytovej výstavby a objektov občianskej vybavenosti možné tiež efektívne riešiť uplatnením konštrukcií z lepeného dreva a širším uplatnením drevených stavebných prvkov pri realizácii nadstavieb na panelové domy a pod.

2.3 Charakteristika jednotlivých pododvetví DSP

2.3.1 Drevársky priemysel (DP)

DP je vo veľmi zložitej situácii. Svedčí o tom vysoký počet konkurzov, celý rad odstavených výrobných zariadení a závodov, zadlženosť voči bankám, lesnému hospodárstvu, atď.. DP SR je z hľadiska úrovne štátov EÚ jednoducho nemoderný a zastaralý. Nevyužíva dostatočne komparatívne výhody, ktoré mu poskytujú zdroje dreva z lesného hospodárstva. Nie je doteraz schopný absorbovať najmä zdroje dreva ako sú výrezy I., II. a V. triedy akosti, ktoré sa s časťou piliarskych výrezov málo efektívne vyvážajú.

Pre DP SR ako celok je charakteristický vývoz výrobkov s nízkou pridanou hodnotou (rezivo, hranoly, prírezy, atď.). Vo výrobných programoch jednotlivých podnikov chýbajú výroby, pre ktoré je dostatok domácich surovinových zdrojov. Sú to najmä piliarske výrezy 1. a čiastočne 2. hrúbkovej triedy a listnaté drevinové okrem buka a duba. V záujme čo najskoršieho odstránenia týchto problémov je potrebné na všetkých úrovniach podporovať a získavať zahraničných investorov. Zahraniční investori musia byť okrem primeraného kapitálového vybavenia schopní poskytnúť i prístup na trhy bez akejkoľvek diskriminácie. Prednostne je vhodné orientovať zahraničných investorov do výroby veľkoplošných drevených doskových materiálov, ktorá je investične najnáročnejšia.

2.3.2 Celulózo-papierenský priemysel (CPP)

Rozvoj CPP je založený na dostatku drevnej suroviny nízkych kvalitatívnych tried, nevhodných na mechanické spracovanie a druhotnej surovine - zberovom papieri. Výhodou tohto odvetvia i z pohľadu lesného hospodárstva je práve schopnosť spracovávať drevo nízkych akostných stupňov, poškodené drevo a drevo z náhodných ťažieb.

Odvetvie CPP sa v Európe už druhý rok nachádza vo fáze recesie. Aj napriek tomuto faktoru má zahraničný kapitál o toto odvetvie trvalý záujem. Táto skutočnosť je mimoriadne významná pre ďalší rozvoj a reštrukturalizáciu odvetvia vo väzbe na trend koncentrácie európskeho papierenského priemyslu, ktorý prebieha už vyše 15 rokov. Predpokladá sa, že tento proces bude ukončený za 3 až 5 rokov a európsky trh obsadí 5 veľkých výrobcov celulózo-papierenského priemyslu, ktorým malé spoločnosti nebudú môcť efektívnosťou výroby konkurovať. Kapitálový vstup zahraničných investorov do firiem Tetrapak-Grafobal Skalica, SCA Hygiene Products s.r.o. Gemerská Hôrka a Assi Domän Packaging a.s. Štúrovo, bol z hľadiska rozvoja týchto spoločností jednoznačným prínosom a je nevyhnutný pre rekonštrukciu celulóžky v Bukocel a.s. Vranov nad Topľou a perspektívne i pre ďalšie podnikateľské subjekty.

2.3.3 Nábytkársky priemysel (NP)

Prognóza spotreby nábytku v SR vychádza z údajov roku 1997, v ktorom bola spotreba nábytku z domácej produkcie 3,55 mld. Sk a z dovozu 0,8 mld. Sk, teda celkom 4,34 mld. Sk. Okrem uvádzanej spotreby sa predpokladá, že v rozsahu 10-15 % z domácej produkcie sa vyprodukoval nábytok v rámci malého podnikania, ktorý bol prevažne umiestnený na domácom trhu, resp. bol súčasťou poskytovaných služieb. Domácu spotrebu ovplyvňuje predovšetkým bytová výstavba. V rokoch 1997 bolo postavených 7 172 bytov. Pri priemernej cene nábytku na 1 byt 180 000,- Sk (bez elektrospotrebičov) z celkovej spotreby 4,34 mld. Sk reprezentuje podiel na novú bytovú výstavbu hodnotu 1,29 mld. Sk, t.j. 30 %. Znamená to, že ostatná časť reprezentuje podiel na inováciu bytového a nebytového nábytku a hodnotu nábytku pre nové nebytové, resp. zrekonštruované priestory.

Nábytkári sú v solídnej kondícii, v ktorej dokážu držať krok aj so zahraničnou konkurenciou. Aj napriek pokračujúcej recesii na svetových trhoch zvýšili tržby medziročne takmer o 20 %. NP vytvára predpoklady vysokého stupňa zhodnotenia dreva s primeraným zabezpečením pracovných miest. Vyžaduje však pre zabezpečenie konkurenčnej schopnosti na domácom a na zahraničnom trhu neodkladnú strojno-technologickú inováciu prevažne zariadeniami z dovozu. Ďalší rozvoj odvetvia

nábytkárskeho priemyslu je v značnej miere závislý od toho, ako sa podnikateľské subjekty dokážu rýchle a efektívne prispôbiť súčasným trendom vývoja vo vyspelých krajinách.

2.4 Cenový vývoj

2.4.1 Vývoj cien vo výrobnej sfére

Ceny priemyselných výrobcov boli v auguste v úhrne o 0,2 % nižšie ako v júli, pri poklese cien produktov priemyselnej výroby o 0,3 %, elektrickej energie, plynu, pary a teplej vody o 0,1 %. Ceny nerastných surovín sa zvýšili o 0,4 %. V porovnaní s augustom 2002 sa ceny výrobcov v priemysle v úhrne zvýšili o 8 %, pri raste cien elektrickej energie, plynu, pary a teplej vody o 18,6 %, produktov priemyselnej výroby o 1,8 % a nerastných surovín o 1,3 %. Ceny dreva a výrobkov z dreva v auguste 2003 oproti rovnakému obdobiu vzrástli o 2 %, ceny celulózy a papiera dokonca poklesli o 1,7 %. V úhrne za prvých osem mesiacov roku 2003 sa ceny dreva a výrobkov z dreva zvýšili o 3,4 % a ceny celulózy a papiera vzrástli o 0,5 %.

V priemyselnej výrobe pokračoval v priebehu mesiacov máj až august pokles cien celulózy, papiera a výrobkov z papiera, taktiež pokles cien dreva a výrobkov z dreva (o 1,2 %).

V priemere od začiatku roka ceny výrobcov v priemysle medziročne vzrástli o 8,3 %, v tom ceny elektrickej energie, plynu, pary a teplej vody o 17,6 %, nerastných surovín o 3,5 % a produktov priemyselnej výroby o 2,7 %.

Tabuľka č. 8: Indexy cien vo výrobnej sfére za rok 2002

Ukazovateľ	Indexy rovnaké obdobie minulého roka = 100												rok
	2002												
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Ceny priemys. výrobcov ⁵	102,4	102,3	101,5	102,0	102,1	101,4	102,0	102,1	102,3	102,2	102,2	102,3	102,1
Produkty priemys. výroby	99,6	99,3	99,3	100,2	100,7	100,3	101,1	101,3	101,8	101,8	101,6	102,1	100,7
drevo a výrobky z dreva	96,3	96,5	95,5	96,9	96,5	96,6	98,4	99,0	98,7	98,9	99,4	99,8	97,7
celulóza a papier	101,1	100,5	98,3	98,6	98,6	99,4	99,0	99,4	99,2	98,7	98,9	100,2	99,3

Zdroj: www.statistics.sk

Radikálny nárast cien plynu ale súčasne i taríf za elektrickú energiu má vplyv na hospodárenie priemyselných výrobcov. Poklesu sa zrejme nevyhne ani drevospracujúci priemysel (okrem výroby nábytku). Podstatne vyšší rast nákladov na energie spôsobí, že značný pokles tvorby pridanej hodnoty. Nezaobíde sa to bez negatívnych vplyvov na zamestnanosť. Po vyrovnaní sa s vyššími cenami energií má perspektívu ďalšieho rastu tiež drevársky či nábytkársky a po prekonaní recesie znovu aj celulózo-papierenský priemysel.

Tabuľka č. 9: Indexy cien vo výrobnej sfére za rok 2003

Ukazovateľ	Indexy rovnaké obdobie minulého roka = 100											
	2003											

⁵ Ceny výrobcov sú zisťované bez dane z pridanej hodnoty a bez spotrebných daní

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	1.-8.	9.	10.	11.	12.
Ceny priemyselných výrobcov⁶	107,5	108,9	109,3	108,2	107,8	108,2	108,2	108,0	108,3	x	x	x	x
Produkty priemyselnej výroby	102,8	103,7	104,3	102,6	102,2	102,2	102,1	101,8	102,7				
drevo a výrobky z dreva	103,8	103,5	103,9	104,0	103,3	103,7	103,2	102,0	103,4				
celulóza a papier	99,5	98,6	101,1	101,7	103,0	101,7	100,2	98,3	100,5				

Zdroj: www.statistics.sk

2.4.2 Vývoj spotrebiteľských cien

V roku 2002 v porovnaní s rokom 2001 vzrástli spotrebiteľské ceny v úhrne o 2,1 %. V odbore nábytok, vybavenie domácnosti a bežná údržba domu vzrástli ceny o 0,5 %. V septembri 2003 oproti septembru 2002 vzrástli spotrebiteľské ceny v úhrne o 9,5 %. V odbore nábytok, vybavenie domácnosti a bežná údržba domu vzrástli spotrebiteľské ceny o 0,4 %.

Spotrebiteľské ceny sa v septembri oproti augustu v úhrne zvýšili o 0,3 %. Ceny za bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá, nábytok, vybavenie domácnosti, bežnú údržbu domu a rozličné tovary a služby zostali nezmenené.

Tabuľka č. 10: Indexy spotrebiteľských cien za rok 2002

Ukazovateľ	Indexy rovnaké obdobie minulého roka = 100												Rok
	2002												
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Spotrebiteľské ceny úhrnom	106,2	104,3	103,6	103,6	103,2	102,6	102,0	102,7	102,8	102,9	102,9	103,4	103,3
Nábytok, vybavenie domác. a bežná údržba domu	99,8	99,7	100,0	100,1	100,3	100,5	100,8	100,8	100,7	101,0	101,2	101,4	100,5

Zdroj: www.statistics.sk

Tabuľka č. 11: Indexy spotrebiteľských cien za rok 2003

Ukazovateľ	Indexy rovnaké obdobie minulého roka = 100												
	2003												
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	1. - 9.	10.	11.	12.
Spotrebiteľské ceny úhrnom	107,3	107,6	108,0	107,7	107,6	108,4	108,7	109,2	109,5	108,2	x	x	x
Nábytok, vybavenie domác. a bežná údržba domu	101,6	101,7	101,5	101,3	101,0	100,7	100,4	100,4	100,4	101,0			

Zdroj: www.statistics.sk

2.5 Konkurenčná schopnosť odvetvia drevospracujúceho priemyslu

2.5.1 Konkurenčná schopnosť DSP analyzovaná ukazovateľom RCA

⁶ Ceny výrobcov sú zisťované bez dane z pridanej hodnoty a bez spotrebných daní

Z prehľadu uvedeného v tabuľke č. 12 vyplýva, že konkurenčná schopnosť vývozu meraná koeficientom komparatívnej výhody RCA dosahovala kladných hodnôt po celé sledované obdobie iba v hutníckom a drevospracujúcom priemysle. Pokles kladných hodnôt RCA v drevospracujúcom priemysle za sledované obdobie spôsobil zvýšený vývoz výrobkov prvovýroby s nižšou pridanou hodnotou. Prejavilo sa to najmä v skupinách výrobkov drevo, rezivo pílené, stavebno-stolárske výrobky, celulóza a papier, kartón a lepenka.

Tabuľka č. 12:

Konkurenčná schopnosť vývozu nosných odvetví priemyselnej výroby SR podľa RCA⁷ rokoch 1997 – 2001

OKEČ	1997	1998	1999	2000	2001
Strojársky priemysel (28+29+331+34+35)	-24,81	-16,88	1,33	4,05	2,20
Hutnícky priemysel (27)	84,79	91,31	74,62	71,94	53,74
Drevospracujúci priemysel (20+21+361)	79,04	69,06	61,84	54,84	49,33
Chemický priemysel (232+24+25)	10,62	1,44	-11,70	-8,14	-2,22
Elektrotechnický priemysel (30+31+32+332)	-72,20	-60,60	-43,67	-51,12	-46,24
Ľahký priemysel (17+18+19+222+261)	24,89	11,11	12,93	-4,28	2,95

Zdroj: www.economy.gov.sk

Poznámka:

1. segment - konkurenčná schopnosť kvalitou, kde vývoz a jeho jednotková hodnota (JHV) sú vyššie ako dovoz a jeho jednotková hodnota (JHD); zabezpečuje aktívnu bilanciu
2. segment - deficit konkurenčnej schopnosti, keď objem vývozu je nižší ako dovozu a JHV vyššia ako dovozu; vedie k obchodnému deficitu
3. segment - konkurenčná schopnosť cenou, kde JHV je nižšia ako JHD a objemy vývozu sú vyššie ako dovozu; zabezpečuje aktívnu obchodnú bilanciu
4. segment - oblasť štrukturálnych problémov, kde vývoz a JHV sú nižšie ako dovoz a JHD; spôsobuje obchodný deficit a poukazuje na potrebu inovácií a zmenu výrobných štruktúr

2.5.2 Konkurenčná schopnosť DSP analyzovaná metódou segmentácie trhov

V DSP bol v sledovanom období zaznamenaný trend zníženia konkurenčnej schopnosti vývozu. Znížil sa podiel vývozu realizovaného na trhoch v 1. a 3. segmente konkurencie kvalitou a cenou a zvýšil sa podiel vyvázaných výrobkov v 2. a 4. segmente konkurenčne problémových.

V 1. segmente konkurencie kvalitou sa realizoval postupne klesajúci podiel vývozu odvetvia z 39 % v roku 1997 na 18 % v roku 2001. Ovplyvnil to najmä v celom období vývoz papiera, kartónu a lepenky. V 3. segmente konkurencie cenou sa vyviezlo v roku 2001 až 71 % produkcie odvetvia (v roku 1997 56 %). Boli to najmä drevo, rezivo pílené, hobľované, výrobky stavebno-stolárske, celulóza okrem roka 2001, domáce potreby, hygienické a toaletné výrobky okrem roku 1997, kancelárske výrobky z papiera, kreslá a sedadlá a ostatný nábytok. V 2. a 4. segmente konkurenčne problémových výrobkov sa vyviezlo v roku 2001 11 % produkcie odvetvia (5 % v roku 1997). Konkurenčne

⁷ $RCA = 100 \cdot \ln(x_1/y_1/XY)$

x_1 – vývoz i-tej skupiny výrobkov analyzovaného odvetvia

y_1 – dovoz i-tej skupiny výrobkov analyzovaného odvetvia

X – celkový vývoz

Y – celkový dovoz

problémové boli najmä dyhy a listy na preglejky, vlnitý papier, kartón a lepenka, obaly z papiera a kartónu a ostatné výrobky z papiera.

Tabuľka č. 13:

Konkurenčná schopnosť vývozu nosných odvetví priemyslu SR podľa segmentácie trhov a ich percentuálneho podielu v rokoch 1997-2001

(údaje o vývoze v mil. Sk)

OKEČ	Priemysel	Rok	1. segment		3. segment		2 + 4 segment	
			vývoz	%	Vývoz	%	vývoz	%
20+21+361	Drevospracujúci	1997	5 475	39	7 731	56	693,0	5
		1998	3 739	25	10 802	71	669	4
		1999	3 878	24	11 215	68	1 388	8
		2000	4 917	22	16 048	70	1 842	8
		2001	4 866	18	19 558	71	3 134	11

Zdroj: www.economy.gov.sk

Poznámka:

1. segment – konkurenčná schopnosť kvalitou
2. segment – deficit konkurenčnej schopnosti
3. segment – konkurenčná schopnosť cenou
4. segment – oblasť štrukturálnych problémov

2.5.2.1 Teritoriálne smerovanie vývozu

Vývozy z DSP smerovali prevažne do krajín EÚ v roku 1997 s podielom 58 % v objeme 6,8 mld. Sk a v roku 2001 s rastúcim podielom na 71,8 % v objeme 17,3 mld. Sk.

Do krajín CEFTY smerovalo 41,5 % v objeme 4,9 mld. Sk v roku 1997, s poklesom v roku 2001 na 26,3 % v objeme 6,3 mld. Sk.

Do zámorských štátov smerovalo iba 0,5 % vývozu v objeme 0,1 mld. Sk v roku 1997 a s rastúcim podielom 1,9 % v objeme 0,5 mld. Sk v roku 2001.

Najväčším obchodným partnerom bolo Nemecko pri raste z 3,1 mld. Sk a podiele 45,2 % v roku 1997 na 6,6 mld. Sk pri podiele 38,3 %.

Ďalšími významnými obchodnými partnermi boli Česká republika, Rakúsko, Francúzsko, Taliansko a Maďarsko.

ZÁVER

Slovenská republika má okrem priaznivých podmienok na pestovanie lesa vybudovaný drevospracujúci priemysel, ktorý po doriešení reštrukturalizácie výroby a plnom využití spracovateľských kapacít umožní efektívne zhodnocovať vyťaženie drevnú hmotu na konkurencieschopné dobre exportovateľné výrobky. Exportom finálnych výrobkov s vysokou pridanou hodnotou sa zvýši 5 až 7 násobne speňaženie dreva voči exportom guľatiny, pričom sa zabezpečí v priemere 7 pracovných miest pri spracovaní 1000 m³ dreva. Práve vytvorením nových pracovných miest v odvetviach spracovávajúcich a využívajúcich drevo je možné dosiahnuť do roku 2005 zvýšenie príjmov štátneho rozpočtu o cca 350 mil. Sk/rok pri súčasnom znížení sociálnych výdavkov v objeme cca 250 mil. Sk/rok.

Slovenské drevospracovateľské kapacity stále nedokážu efektívne zhodnotiť slovenské zásoby drevnej hmoty. Preto podniky drevospracujúceho priemyslu čaká príchod investorov, ktorí zmodernizujú ich výrobné linky a prinesú technológie, vďaka ktorým dokážu pri spracovaní drevnej hmoty vytvoriť vyššiu pridanú hodnotu. Toto konštatovanie sa týka predovšetkým drevárskych firiem. Nábytkárske podniky, naopak, v posledných rokoch do svojho rozvoja viac investovali, čo vidno na výkonoch i pridanej hodnote – stali sa ťahúňom drevospracovateľského priemyslu.

Správnosť zamerania sa na podporu domáceho drevospracujúceho priemyslu potvrdzuje i výsledok hodnotenia konkurencieschopnosti odvetví priemyselnej výroby SR ukazovateľom RCA, t.j. prejavenej komparatívnej výhody, vyčíslenej z čistých exportných tokov podľa ich váhy v celkovom obchode za priemysel SR. Podľa tejto analýzy drevospracujúci priemysel je hodnotený ako druhý najlepší za hutníctvom, čo doteraz nebolo docenené.

Odvetvie drevospracujúceho priemyslu, po výraznom poklese výkonnosti do roku 1993, ktorý bol spôsobený nevyužívaním kapacít, zaznamenáva trvalý medziročný rast rozhodujúcich ukazovateľov napriek pretrvávajúcim problémom s drevnou surovinou. Objem vývozu dreveného a čaluneného nábytku bude mať rovnako stúpajúci trend v dôsledku reštrukturalizácie a intenzifikácie existujúcich výrobných kapacít, vybudovaním nových kapacít a najmä efektívnejším využitím nových trendov v odbyte výrobkov (distribučné siete, internet). Priaznivý vývoj by mal v budúcnosti zaznamenať aj celulóžko-papierenský sektor, a to vďaka ohláseným novým investíciám v podnikoch Neusiedler SCP, a. s., Ružomberok, Kappa Štúrovo, a. s., Štúrovo alebo SCA Hygiene Products, s. r. o., Gemerská Hôrka.